

Gemeenten roepen online inwonershulp in bij bezuinigingen

Yolanda de Koster , 2 mei 2014 / Binnenlands Bestuur

Gemeenten die moeten bezuinigen, roepen daarbij regelmatig de hulp in van hun inwoners. Via online begrotingswijzers wordt hen gevraagd aan te geven waar wel en waar beslist niet op moet worden bezuinigd. Molenwaard doet dat nu voor de eerste keer. Dordrecht deed het al vaker.

Participatief begroten

Het zijn niet de enige gemeenten die op deze manier inwoners bij het begrotings- en bezuinigingstraject betrekken, ook wel participatief begroten genoemd. Ook onder meer Eindhoven en Heereveen vroegen eerder hun inwoners mee te denken over bezuinigingsvoorstellen. De resultaten ervan worden veelal als advies meegenomen bij de uiteindelijke besluitvorming door de raad.

Bezuinigingsmaatregelen

Molenwaard moet in de periode 2015-2018 1,5 miljoen euro bezuinigen. Tot 9 mei kunnen de inwoners een keuze maken uit bezuinigingsmaatregelen, maar ook aangeven of ze liever belastingen verhogen. In twee weken tijd hebben bijna 800 inwoners hun mening gegeven. De gemeente telt 29.000 inwoners. In drie aparte bijeenkomsten worden ouderen – volgens de gemeente minder vertrouwd met internet – gevraagd mee te denken over te nemen bezuinigingsmaatregelen.

Kadernota

‘Daarnaast organiseren we in de tweede helft van mei een aantal verdiepende bijeenkomsten, waarin we onze inwoners vragen hun keuzes toe te lichten’, aldus woordvoerder Michel Kok van Molenwaard. De adviezen en suggesties van de inwoners nemen raad en college mee bij de discussie over de kadernota die in juli wordt gevoerd.

Bestuursstijl

Dordrecht heeft inmiddels twee keer de hulp van de inwoners ingeroepen. In 2011 en in 2013. ‘Het college dat in 2010 aantrad wilde de bewoners vaker en eerder – meer aan de voorkant van het besluitvormingsproces – betrekken’, aldus woordvoerder Mark Benjamin. ‘De inzet van de begrotingswijzer paste in die bestuursstijl.’

Bezuinigingskeuzes

De eerste keer werden de inwoners via de begrotingswijzer gevraagd waar de gemeente meer en minder aan moest uitgeven. 918 mensen deden toen mee. Dordrecht telt 118.000 inwoners. In 2013 werd onder de noemer ‘bezuinigingskeuzes’ de inwoners opnieuw online gevraagd mee te denken. ‘Dit keer over een deel van de bezuinigingen die we moesten doorvoeren’, aldus Benjamin.

Intensieve campagne

De stad moet in 2014 vier miljoen bezuinigen en in 2016 acht miljoen. De inwoners mochten meepraten over twee miljoen aan bezuinigingen en kregen twintig

maatregelen voorgelegd. Die voorstellen kwamen niet alleen uit de collegekoker, maar ook uit die van de raadsfracties. ‘Dit keer reageerden er 4.000 inwoners, maar we hebben toen ook een veel intensievere campagne gevoerd.’ Beeldmerk van de campagne was de stripfiguur Dries uit Schapekoppen, een wekelijkse cartoon van tekenaar Ron van Maaren in de plaatselijke krant (zie illustratie bij artikel).

Schijnparticipatie

Het zit er dik in dat Dordrecht de komende jaren opnieuw moeten bezuinigen. Benjamin weet niet of inwoners dan weer online mogen meedenken. ‘Vanuit de raad kwamen gemengde reacties. Sommigen vonden het helemaal niets en noemden het een vorm van schijnparticipatie. Anderen waren juist wel enthousiast.’

Halffabricaten

Molenwaard en Dordrecht gebruikten de online **begrotingswijzer van ProDemos**. Tien jaar geleden zette ProDemos voor tien gemeenten een begrotingswijzer op en tekende voor zowel de **‘vulling’ als het communicatietraject**. ‘Nu leveren we **halffabricaten**, waarmee gemeenten zelf aan de slag kunnen’, vertelt Jochum de Graaf, projectleider begrotingswijzer bij ProDemos.

Begrotingswijzer 2.0

Gemeenten kunnen er voor kiezen om hun inwoners sec inzicht in de begroting te geven, maar ze ook vragen aan de knoppen te draaien. Als de begroting maar sluitend eindigt, kunnen ze naar hartenlust aangeven waarop moet worden bezuinigd, waarop geïntensiveerd en welke belastingen omhoog of omlaag kunnen. ProDemos werkt momenteel aan wat De Graaf **begrotingswijzer 2.0** noemt. ‘Denk aan buurtbegrotingen, of een tool waarmee gemeenten hun inwoners kunnen vragen waaraan meevallers moeten worden besteed.’

Frequenter

Politiek Online (inmiddels opgegaan in EMMA Communicatie) heeft onder meer voor Eindhoven (in 2010) en een aantal andere gemeenten een online bezuinigingstool ontwikkeld. ‘Vaak zie je dat gemeenten zoiets doen aan het begin van een nieuwe collegeperiode’, aldus Ton Baetens, partner bij Emma Communicatie. In het buitenland wordt het instrument frequenter ingezet, weet hij. Baetens verwacht dat begin volgend jaar meer gemeenten de online hulp van inwoners zullen inroepen, onder meer om hen te vragen mee te denken over het opvangen van de bezuinigingen op de Wmo.

Legitimatie

Zijn ervaring is dat gemeenten het instrument niet zozeer inzetten vanuit het beleidsproces, maar ‘vanuit een legitimatieproces. Om burgers te betrekken bij noodzakelijke bezuinigingen, denkt men er meer begrip en draagvlak voor te krijgen.’ Belangrijk is dat gemeenten de resultaten terugkoppelen, benadrukt Baetens. Zo stond in de bezuinigingsvoorstellen van Eindhoven duidelijk aangegeven welke ideeën door inwoners waren aangedragen